

การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

“ การสร้างโรงงานปุ๋ยไว้ในไรนา ”

สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี (สพข.๑) กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปุ๋ยพืชสด คือ ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการไถกลบหรือตัด สับ ต้อน ใบและส่วนต่างๆ ของพืชในขณะที่ยังสด ปกตินิยมใช้พืชตระกูลถั่ว เพื่อเจริญเติบโตเร็ว ขึ้นได้ในดินหลายชนิด ที่สำคัญคือ พืชตระกูลถั่วสามารถจับหรือตรึงธาตุไนโตรเจนที่เป็นธาตุอาหารหลักของพืชจากอากาศได้) โดยไถกลบในช่วงออกดอกซึ่งเป็นช่วงที่มี ธาตุอาหารและน้ำหนักรสูงสุด ทิ้งไว้ให้ย่อยสลายผุพัง แล้วปลดปล่อยธาตุอาหารให้แก่พืชที่จะปลูกตามมา พืชที่ใช้ปลูกเป็นปุ๋ยพืชสด ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพราง ถั่วพุ่ม โสนอัฟริกัน ถั่วมะแฮะ ไมยราบไร้หนาม พืชตระกูลถั่วต่างๆ เป็นต้น

ประโยชน์ของปุ๋ยพืชสด มีดังนี้

๑. เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน(น้ำหนักสด ๒,๐๐๐ - ๗,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ = การใส่ปุ๋ยหมัก ๘๐๐ - ๒,๘๐๐ กิโลกรัม/ไร่
๒. บำรุงและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพิ่มธาตุไนโตรเจนซึ่งเป็นธาตุอาหารหลักให้แก่พืช
๓. กรดที่เกิดจากผุพังของพืชปุ๋ยสดช่วยละลายธาตุอาหารในดินให้แก่พืชได้ดีมากยิ่งขึ้น
๔. ช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดินและทำให้ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น เสมือนคลุกเคล้า/ฝังฟองน้ำจำนวนมากไว้ในดิน
๕. ทำให้ดินร่วนซุย สะดวกในการเตรียมดินและไถพรวน เพราะมีอินทรีย์วัตถุเข้าไปแทรกกระหว่างเม็ดดิน
๖. ช่วยในการควบคุม ปราบหรือตัดวงจรวัชพืชบางชนิดได้เป็นอย่างดี พืชปุ๋ยสดที่แนะนำเจริญเติบโตเร็ว
๗. ลดการปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้มาก ใช้ในการเพิ่มธาตุอาหารเพื่อทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๘. ลดอัตราการสูญเสียอันเกิดจากการชะล้าง รากช่วยเกาะยึดดิน ขณะที่ต้นช่วยคลุมดิน ลดความรุนแรงการตกกระแทกของเม็ดฝน
๙. เพิ่มผลผลิตของพืชให้สูงขึ้น เพราะกระบวนการใช้พืชปุ๋ยสดช่วยเพิ่มเติมความเหมาะสม ให้แก่ดิน

ลักษณะทั่วไปของปุ๋ยพืชสด

๑. ปลูกง่าย เจริญเติบโตเร็ว ระบายรากแข็งแรง ออกดอกในระยะเวลาอันสั้น คือ ประมาณ ๓๐-๖๐ วัน
๒. สามารถให้น้ำหนักพืชสดสูง ตั้งแต่ ๒,๐๐๐-๗,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่
๓. มีความต้านทานต่อโรคและแมลง
๔. ทนแล้งและทนต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดีสามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล
๕. สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ได้มาก และขยายพันธุ์ได้เร็วเพื่อให้ทันและเพียงพอต่อ ความต้องการ เมล็ดงอกง่าย และมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง
๖. ลำต้นอ่อน ตัดสับหรือไถกลบได้ง่าย เมื่อไถกลบแล้วเน่าเปื่อยผุพังได้เร็ว ปลูกพืชหลักตามได้ใน ๗-๑๕ วัน

๗. มีธาตุอาหารหลักค่อนข้างสูง ไนโตรเจนได้จากการตรึงจากอากาศ ส่วนฟอสฟอรัส โพแทสเซียม และธาตุอาหารตัวอื่นๆ ได้จากการดูดใช้หรือหมุนเวียนภายในดิน โดยเฉพาะกรณีที่มีปุ๋ยเคมีตกค้างในดินมากๆ แต่พืชปกติใช้ไม่ได้ พืชตระกูลถั่วจะช่วยหมุนเวียนและปลดปล่อยออกมาใช้พืชหลักใช้ได้เมื่อมีการไถกลบพืชปุ๋ยสดแล้ว

วิธีการใช้พืชปุ๋ยสด สามารถแบ่งการใช้ได้ ๓ วิธี

๑. ปลูกพืชสดในพื้นที่แปลงใหญ่ แล้วทำการตัดสับและไถกลบลงไปในพื้นที่นั้นเลย
๒. ปลูกพืชสดแซมในระหว่างแถวหรือร่องพืชหลัก อาจปลูกพืชสดพร้อมพืชหลัก หรือปลูกหลังจากพืชหลัก เจริญเติบโตเต็มระยะหนึ่งแล้ว
๓. ปลูกพืชสดในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า แล้วตัดสับเอาส่วนของพืชสดนำมาใส่ในแปลงที่จะปลูกพืชหลัก และไถกลบลงไปดิน

การปลูกพืชปุ๋ยสด ในการปลูกพืชปุ๋ยสดให้ได้ผลดีควรปฏิบัติดังนี้

๑. ลักษณะของดิน ก่อนปลูกควรปรับปรุงสภาพของดินให้เหมาะสม เช่น ถ้าเป็นดินกรด หรือดินเปรี้ยว ควรใส่ปูนลงไปก่อน จะช่วยให้พืชสดเจริญเติบโตและให้น้ำหนักพืชสดสูงด้วย
๒. เวลาและฤดูกาลที่ปลูก เวลาที่เหมาะสมที่สุดคือ ปลูกช่วงต้นฤดูฝน หรือปลูกหลังจากเก็บเกี่ยวพืช ซึ่งความชื้นในดินยังคงมีอยู่ หรือปลูกก่อนการปลูกพืชหลัก ประมาณ ๓ เดือน
๓. เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ที่ใช้ปลูกเพื่อไถกลบในพื้นที่ ๑ ไร่ ควรใช้อัตราเมล็ดดังนี้ ปอเทือง ๕ กิโลกรัม/ไร่ โสนอินเดีย ๕ กิโลกรัม/ไร่ โสนคางคก ๕ กิโลกรัม/ไร่ ถั่วพรี ๕ กิโลกรัม/ไร่ ถั่วเขียว ๕ กิโลกรัม/ไร่, ถั่วเหลือง ๘ กิโลกรัม/ไร่ ถั่วพุ่ม ๘ กิโลกรัม/ไร่ ไมยราพไร้หนาม ๒ กิโลกรัม/ไร่ ฯลฯ

ปริมาณธาตุอาหารของพืชปุ๋ยสดบางชนิด จากน้ำหนักแห้ง (น้ำหนักแห้ง = น้ำหนักสด ÷ ๕ โดยประมาณ)

ชนิดพืชปุ๋ยสด/พืชตระกูลถั่ว	ไนโตรเจน (% N)	ฟอสฟอรัส (%P _๒ O _๕)	โพแทสเซียม (%K _๒ O)
ปอเทือง	๒.๗๖	๐.๒๒	๒.๔๐
ถั่วพรี	๒.๗๒	๐.๕๑	๒.๑๔
ถั่วพุ่ม	๒.๖๘	๐.๓๙	๒.๔๖
ถั่วมะแฮะ	๒.๓๔	๐.๒๕	๑.๑๑
โสนอัฟริกัน	๒.๘๗	๐.๔๒	๒.๐๖
แห่นแดง	๓.๓๐	๐.๕๗	๑.๒๓
ใบจำฉา	๒.๑๐	๐.๐๙	๐.๔๐

การไถกลบ หรือตัดสับพืชปุ๋ยสด

การไถกลบหรือการตัดสับพืชปุ๋ยสดนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงอายุของพืชสดเป็นสำคัญ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการตัดสับและไถกลบ ควรทำขณะที่ต้นถั่วเริ่มออกดอกไปจนถึงระยะดอกบานเต็มที่ เนื่องจาก ในระยะนี้ต้นถั่วเจริญงอกงามสูงสุด เมื่อไถกลบจะทำให้ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ธาตุไนโตรเจนสะสม และธาตุอื่นๆ อยู่ในดินสูง

สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี ที่อยู่ 74 หมู่ที่ 4 บ้านโพธิ์เขียว ต.ทับตีเหล็ก อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี 72000 โทร.แฟกซ์.035-454081 เข้าถึงความรู้/การบริการที่เว็บไซต์ <http://r01.idd.go.th/spb/>